

میزان مصرف داروهای گیاهی در زنان باردار شهرکرد

منیژه سرشتی (M.Sc.)^۱، پوران آنری (B.Sc.)^۲، محمود رفیعیان (Ph.D.)^۳، سلیمان خیری (Ph.D.)^۴

- ۱- مربی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهرکرد، شهرکرد، ایران.
- ۲- مربی، گروه داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهرکرد، شهرکرد، ایران.
- ۳- استاد، گروه فارماکولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهرکرد، شهرکرد، ایران.
- ۴- استادیار، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهرکرد، شهرکرد، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: داروهای گیاهی به دلایل مختلفی توسط بسیاری از زنان باردار طی دوران بارداری استفاده می‌شود و اغلب در باور عموم مردم، داروهای گیاهی طبیعی، سالم، بی‌ضرر و بدون عوارض جانبی قلمداد می‌شوند؛ در حالیکه ممکن است این گیاهان باعث عوارض جانبی در مادر و جنین و یا تداخلات دارویی گردند. این مطالعه به منظور تعیین میزان بکارگیری داروهای گیاهی در زنان باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی- درمانی شهرکرد صورت گرفت.

روش بررسی: در این بررسی توصیفی مقطعی ۴۴۷ مادر باردار مراجعه کننده به مراکز بهداشتی- درمانی شهرکرد طی ۶ ماهه اول سال ۱۳۸۴ در مورد استفاده از داروهای گیاهی مورد پرسش قرار گرفتند. پرسشنامه مبتنی بر هدف تهیه و از طریق مصاحبه حضوری کامل شد. نمونه‌گیری به روش آسان و مبتنی بر دسترسی به واحدهای پژوهش انجام شد. آزمون‌های آماری مورد استفاده شامل آزمون t و χ^2 بود.

نتایج: میزان استفاده از داروهای گیاهی در زنان باردار ۵۱/۹٪ بود. ۹۱/۷٪ واحدهای پژوهش نگرش مثبتی نسبت به داروهای گیاهی داشتند. تنها ۱۵٪ افراد مورد مطالعه معتقد بودند مصرف داروهای گیاهی در طی بارداری مضر است. ۵۵/۹٪ افراد مصرف داروهای گیاهی را به پزشک معالج خود اطلاع نداده بودند که شایع‌ترین علت عدم اطلاع به پزشک، طبیعی و بی‌ضرر دانستن داروهای گیاهی (۳۹/۱٪) و عدم پرسش پزشک (۳۴/۸٪) گزارش شد. شایع‌ترین علل مصرف داروهای گیاهی به ترتیب شامل سرما خوردگی (۲۹/۱٪)، تسکین درد شکم (۱۷/۴٪) و تشدید القاء زایمان (۱۱/۷٪) بود. در این مطالعه افراد مختلف از ۵۵ گونه گیاهی استفاده کرده بودند. شایع‌ترین گیاه مورد استفاده گل گاو زبان بود. منبع اطلاعات آنان در اکثر موارد (۷۴/۲٪) خویشاوندان گزارش شد. در این بررسی افرادی که درآمد ماهیانه بیشتر از ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال، ۱-۳ بارداری قبلی و سن بین ۲۰-۲۹ سال داشتند بیشتر از داروهای گیاهی استفاده کرده بودند؛ اما این ارتباط از نظر آماری معنی‌دار نبود. بین میزان تحصیلات و مصرف گیاهان دارویی ارتباط آماری معنی‌دار وجود داشت ($p=0.04$).

نتیجه‌گیری: استفاده گسترده از داروهای گیاهی طی بارداری نیاز به آموزش کارکنان مراکز بهداشتی- درمانی در اینگونه موارد را آشکار می‌سازد و از آنجا که مستندات کافی مبنی بر سالم بودن تمامی داروهای گیاهی طی بارداری وجود ندارد، فراهم‌کنندگان مراقبت‌های دوران بارداری باید به مادران توصیه نمایند با مصرف گیاهان دارویی خود و جنین را در معرض خطرات احتمالی قرار ندهند.

کلید واژگان: بارداری، زنان باردار، گیاهان دارویی، عوارض دارویی، خود درمانی، طب سنتی.

مسئول مکاتبه: منیژه سرشتی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهرکرد، رحمتیه، شهرکرد، ایران.

پست الکترونیک: m_sereshti@yahoo.com